

ضیاء آباد مهد کردو

نویسنده: انعام لشکری

انتشارات اندیشه زرین

۱۳۹۱

سرشناسه: لشگری، انعام، ۱۳۴۹ -
عنوان و نام پدیدآور: ضیاءآباد مهد گردو / نویسنده انعام لشگری.
مشخصات نشر: قزوین، اندیشه زرین، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری: ۲۱۶ ص.
شابک: ۱- ۲۷ - ۶۶۷۳-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: گردو
موضوع: گردو - کشت و اصلاح
رده بندی کنگره: ۱۲۹۱.۵۴/۴۰۱/۴ SB
رده بندی دیویی: ۵۱/۶۳۴
شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۹۸۴۷۳

قزوین - خیابان نادری جنوبی - نبش کوچه امیرامجد - پلاک ۱۹ - تلفن: ۰۲۸۱-۲۲۳۸۷۳۴ - همراه: ۰۹۱۲۵۸۲۸۰۳۸
تهران - صادقیه - بلوار فردوس - خیابان ولیعصر - خیابان ششم - پلاک ۸ - تلفن: ۴۴۰۸۲۵۶۹ - همراه: ۰۹۱۹۲۸۵۹۵۵۰

ضیاءآباد مهد گردو

نویسنده: انعام لشگری

صفحه آرا: زهرا رادمرد

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۱

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۱- ۲۷ - ۶۶۷۳-۶۰۰-۹۷۸

لیتوگرافی و چاپ: سعیدی

* این اثر با حمایت مالی شهرداری ضیاءآباد انجام گرفته است.

فهرست

۱	مقدمه
۵	بخش اول: تاریخچه‌ی گردو
۷	تاریخچه کاشت و بهره‌برداری از درخت گردو
۱۱	ارزش اقتصادی گردو
۱۲	مراکز تولید گردو در ایران
۱۷	کلیات گردو
۲۰	زمان بازشدن گل‌های گردو
۲۱	انواع باردهی گردو
۲۳	آبیاری
۲۶	نقش مواد غذایی در باغات گردو
۲۸	نقش ریزمغزی‌ها در باغات گردو
۲۹	کود دادن درختان گردو

آفت‌ها و بیماری‌های مهم گردو	۳۲
زمان مناسب برداشت محصول گردو	۳۵
هرس درخت گردو	۳۶
ارزش غذایی گردو	۳۸
موارد مصرف گردو و خواص آن	۳۹
تصویربرداری گردو	۴۰
بخش دوم: پیوند گردو	
تولید نهال	۴۷
افزایش مقاومت به سرمای درختان گردو	۴۸
شرایط آماده‌سازی نهالستان و کاشت نهال	۴۹
تاریخچه پیوند گردو	۵۱
مزایای استفاده از پیوند	۵۲
انواع پیوند	۵۳
انواع وسایل پیوندزنی	۵۴
انتخاب پیوندک	۵۶
زمان پیوند	۵۷
شرایط پیوند	۵۸
نحوه‌ی پیوند	۶۱
معایب پیوند وصله‌ای	۶۴
پیوندشکمی یا T	۶۵
پیوند لوله‌ای	۶۷
پیوند شاخه یا پیوند خواب	۷۰
مزیت سرشاخه‌کاری	۷۱

پیوند تاجی	۷۲
طرز تهیه و نگهدار پیوند	۷۵
عکس‌هایی از پیوند تاجی	۸۴
پیوند نیم‌انیم زبانه‌ای	۹۲
عکس‌هایی از پیوند رشد کرده	۹۶
بخش سوم: ضیاء آباد و گردو	
گذری کوتاه به تاریخ گذشته‌ی ضیاء آباد	۱۰۵
آبادی حصارخان	۱۱۴
آبادی خرم‌دشت	۱۱۵
آبادی ایروان	۱۱۵
آبادی کوشکک	۱۱۸
ضیاء آباد یری	۱۲۰
تقسیمات فصول سال	۱۲۳
مزارع ضیاء آباد	۱۲۶
انقراض درختان نخبه گردو ضیاء آباد	۱۳۳
گردوی قوداقوز ضیاء آباد	۱۳۵
خوابیدن زیر درخت گردو	۱۳۷
انواع گردوهای ضیاء آباد	۱۳۸
گردوهای نخبه	۱۴۵
بخش چهارم: موارد مصرف دارویی گردو	
مصرف فرآورده‌های درخت گردو	۱۶۵
دم برگ گردو و مصارف آن	۱۶۷

۱۶۷	برگ گردو و مصارف آن
۱۷۰	اثرات دارویی برگ گردو
۱۷۳	اثرات حشره‌کشی برگ گردو و کاربرد آن
۱۷۵	ترکیبات پوست سبز میوه گردو
۱۷۵	کاربرد پوست سبز میوه گردو
۱۷۸	اثرات حشره‌کشی پوست سبز میوه گردو
۱۷۹	صمغ درخت گردو و کاربردهای آن
۱۸۰	گل‌های نر گردو و کاربرد آن
۱۸۱	مغز دانه‌ی گردو و کاربردهای آن
۱۸۲	مصارف غذایی مغز و دانه‌ی گردو
۱۸۴	مصارف دارویی مغز گردو
۱۸۷	چوب گردو و کاربردهای صنعتی آن
۱۸۹	عکس‌هایی از کوچه باغ‌های ضیاءآباد
۲۰۷	منابع

مقدمه:

زراعت کنید و درخت بکارید به خدا قسم هیچ عملی حلال‌تر و پاکیزه‌تر از آن نیست.
«امام جعفر صادق (ع)»

شکر و سپاس خدایی را که آفریننده‌ی تمام خوبی‌ها و زیبایی‌ها است. او که تازگی و طراوت بهاران و جاری شدن رودها از اوست. او که طبیعت را همه‌ی زیبایی و شکوه خیره‌کننده‌اش آیاتی از وجود اوست. از او طلب یاری می‌جوییم و شاخه‌های سبز نیازمان را به سوی او دراز می‌کنیم؛ تا به راه راست هدایت‌مان کند.

تشکر بی‌پایان خداوند منان را که توفیق داد پس از سال‌ها تحقیق و تجربه در زمینه‌ی گردو بتوانم در پاسخ به یکی از اساسی‌ترین نیازهای علمی و کاربردی تولید این محصول باارزش که مصداق فرمایش پیامبر گرامی اسلام «زکات علم نشر آن است» کتاب حاضر را به رشته‌ی تحریر درآورم.

امروزه در کشور، از میان میوه‌های خشک بومی و مهم، فقط پسته جایگاه خود را پیدا کرده است و هر ساله درآمد ارزی بالایی را نصیب کشور می‌نماید. گردو با وجود این که یک میوه‌ی خشک بومی است و مراحل کاشت، داشت و برداشت و مراحل پس از برداشت آن مشابه پسته

می‌باشد، نقش مهمی در ارز آوری کشور ندارد. مهم‌ترین علت این موضوع تکثیر درخت گردو به طریق جنسی (بذر) است که انجام می‌شود و این امر سبب تنوع زیاد در خصوصیات این محصول شده است به طوری که شاید بتوان گفت به تعداد درختان گردوی کشور ژنوتیپ در ایران موجود است که هر یک دارای خصوصیات متفاوتی با درخت مجاور خود دارد. در میان این ژنوتیپ‌های پراکنده در سطح کشور مخصوصاً در شهر ضیاءآباد نمونه‌های کم نظیر و باارزشی به چشم می‌خورد که در صورت عدم تکثیر غیرجنسی چنین تک درختانی هیچ‌گاه قابل استفاده در سطح وسیع نخواهد بود.

معمولاً در فصل بهار و پائیز شاهد قطع شدن درختان تنومند گردو به علت خشکسالی‌های دهه‌ای اخیر هستیم. باید از خود پرسید این درختان برای این که به این اندازه برسند چقدر آب و مواد غذایی مصرف کرده‌اند این که چه ویژگی‌های منحصر به فردی در آن‌ها نهفته است. بنده هر وقت شاهد قطع شدن این درختان که با زحمات بسیار و تلاش نیاکانمان و نسل‌های گذشته انجام شده است باشم، بسیار ناراحت می‌شوم و چه راحت با وسایل مدرن روز، مثل اره برقی این درختان را قطع می‌کنند.

پیوند گردو در نظر مردم کاری سخت و یا حتی غیرممکن است ولی به عقیده‌ی بنده کاری راحت و ساده می‌باشد به شرط آن که مراحل پیوند به خوبی انجام گیرد و این که با عشق و علاقه این کار انجام شود. کسی که علاقه‌ای به این کار نداشته باشد یقیناً برایش سخت خواهد بود.

به قول حافظ شیرازی:

هر آن کس که نیست در این حلقه زنده به عشق بر او نمرده به فتراى من نماز کنید
این جانب حدود ۹۵ اصله درخت گردوی نادر را شناسایی نمودم که تعدادی از آن‌ها در حال انقراض بودند، با تانکر آبرسانی نموده و به آنان رسیدگی کردم تا توانسته باشم این موجودات زنده را از مرگ نجات داده و از شاخه‌های این درختان نادر نمونه‌برداری کرده و به مزرعه‌های پرآب منتقل نمایم. در زمینه‌ی پیوند گردو توانستم ۴۰۰۰ اصله نهال پیوندی تقدیم جامعه کشاورزی بنمایم و تا به حال ۱۵۰۰ اصله درخت از درختان مسن بی‌بار یا با بار

نامرغوب را سرشاخه کاری نموده و اصلاح نژادی نمایم. در این زمینه از خدمات استاد ارجمند جناب آقای مهندس پیله‌فروش که همیشه در فراز و نشیب و سختی‌ها مشوق و پشتیبان من بوده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

در ترویج پیوند گردوی باغبانی استان، کلاس‌های آموزشی زیادی را برگزار نموده و می‌نمایند ولی نکاتی که به نظر می‌رسد در تشکیل این کلاس‌ها قابل بررسی می‌باشد عبارتند از:

۱- زمان برگزاری کلاس‌ها در فصل کشاورزی و کشت و کار صورت می‌گیرد که کشاورزان عزیز فرصتی برای شرکت در این کلاس‌ها را ندارند.

۲- روستا و دهستان‌های گردو خیز تا مرکز استان فاصله زیادی دارند و طولانی بودن مسیر یکی دیگر از مشکلات می‌باشد.

۳- در کلاس‌های ترویجی از اساتید دانشگاه‌ها استفاده می‌شود که صحبت‌های آن‌ها در سطح علمی بالا می‌باشد این در حالی است که اکثر کشاورزان بی‌سواد یا کم‌سواد بوده و درک مطالب برای آن‌ها مشکل است.

۴- تجربیاتی که این حقیر طی چندین سال تحقیقات بر روی درخت گردو انجام داده‌ام با روش‌ها و تکنیک‌های علمی که در کتاب‌های مربوطه آمده است مغایرت دارد که به فرمایش حضرت علی (ع) تجربه بالاتر از علم است. (التجربة اعلم من العلم)

۵- در زمینه‌ی پیوند گردو اطلاع‌رسانی خیلی کمی صورت می‌گیرد. از امتان‌ها و شهرها و روستاهای گردو خیز با من تماس می‌گیرند و خواستار آموزش پیوند در روستا و شهر خودشان می‌باشند ولی به علت کمی زمان پیوند و مسئله کاری زیاد از جوابگویی همه‌ی درخواست‌ها معذور می‌باشم.

از روستاها و شهرهای خیلی دور برای آموزش به نهالستان بنده می‌آیند. جالب است اگر بگویم، اکثراً پیرمردها هم مشتاق یادگیری هستند. روزی پیرمردی عصا به دست با طی مسافتی طولانی از یکی از روستاهای الموت آمده بود. به طوری که به سختی قدم برمی‌داشت. می‌گفت می‌خواهم پیوند گردو را یاد بگیرم و خود پیوند بزنم و از نگاه کردن به آن لذت ببرم.

صحبت‌های این پیرمرد روستایی بنده را دگرگون کرد و تصمیم گرفتم با جدیت بیشتری در این کار قدم بردارم.

مراتب فوق عواملی بودند که مرا جهت نگارش این کتاب ترغیب کردند و وظیفه‌ی خود دانستم با تحریر این کتاب که با نثری ساده و روان و با تصاویر رنگی نگاشته شده است بتوانم کشاورزان عزیز و زحمت‌کش را یاری نمایم. و ضیاءآباد را که یکی از قطب‌های مهم گردوخیز در ایران محسوب می‌شود به کشاورزان میهن عزیزم ایران بشناسانم.

در پایان هرگز ادعا ندارم که این کتاب در نوع خود کامل و بی‌عیب است گرچه سعی شده است در حد دانش و تجربه اندکم بدون اشکال تقدیم حضورتان نمایم. لذا از کلیه‌ی خوانندگان و علاقمندان که در این زمینه مطالعاتی داشته و دارند، تقاضا دارم این کتاب را هدیه کوچکی به علاقمندان کشاورزی و منابع طبیعی تلقی کرده و مولف را از معایب آن مطلع فرمایند. و بر خود لازم می‌دانم از همه عزیزانی که در تالیف این کتاب مرا یاری نموده‌اند قدردانی نمایم از جمله:

- ۱- شهردار محترم و اعضاء شورای اسلامی شهر ضیاءآباد
- ۲- مدیریت باغبانی استان قزوین
- ۳- ایستگاه تحقیقاتی جهاد کشاورزی تاکستان (مهندس فدایی اقدام)
- ۴- خدمات کشاورزی ضیاءآباد
- ۵- کتابخانه عمومی ضیاءآباد (احمد لشگری - رسول لشگری)
- ۶- مدیریت عکاسی نگین (محمد سعیدی)
- ۷- مسئول دفتر خبرنگاری بخش ضیاءآباد (حیدر سعیدی)
- ۸- دکتر کورش وحدتی
- ۹- دکتر رضا رضایی
- ۱۰- دکتر داراب حسنی